

ОТ ИГЛА

ДО КОРМИЛО

Професионална гимназия по
транспорт и лека промишленост
гр.Омуртаг

Училищен вестник

Бр.2 месец XII 2016г.

Новините на броя

- Информация, подготвена от участниците в група „Журналистика” по проект „ТВОЯТ ЧАС” - Коледа и Нова година по света
- 1 Декември – Световен ден за борба със СПИН
- Съобщения

Коледа и Нова година по света

Дядо Коледа е легендарна фигура, традиционен патрон на Коледа в много страни. Образът му се е изменял според вкуса и културата на всяка от тях, но в повечето случаи ние го свързваме с веселия, доброжелателен, пълничък човек в червен костюм, носещ чувал, пълен с подаръци.

Как се нарича той у нас и по света?
В България името **Коледа** у нас е навлязло чрез римското "календе", с което римляните означавали първия ден на всеки месец и по-късно по силата на фонетични закони в българския език се превърнало в Коледа.

Бъдни вечер

Бъдни вечер, наричан у нас още Суха Коледа, Крачун, Малка Коледа, Мали Божич и др. се отбелязва на 24 декември, когато е денят преди Рождество Христово. Точно преди Бъдни вечер свършват коледните пости, които траят точно 40 дни.

Вечерта всички сядат около масата, където трапезата трябва да е богато отрупана с обреден хляб, тиквеник, ошав, плодове, пълнени чушки с боб и ориз и др. По традиция трапезата се слага от най-възрастният представител в дома.

След Бъдни вечер, на 25 декември идва дядо Коледа и оставя своите подаръци под елхата. Това е и най-хубавият момент, особено за децата, защото получават най-желаният подарък за годината.

Български обичаи на Бъдни вечер

Преди вечерята на Бъдни вечер най-възрастният от семейството прекаждава с тамян трапезата и дома. По този начин злите духове няма да могат да извършат своите злини в навечерието на този светъл християнски празник.

Ако дома е с камина огъня трябва да бъде поддържан от дъбово или крушово дърво, наричано бѣдник. Със своята светлина, горящото дърво символизира раждането на Исус Христос.

На Бъдни вечер у нас се приготвят постни ястия като варен фасул, пълнени чушки с боб, пълнени чушки с ориз, сарми, жито, тиквеник, ошав, мед и орехи, различни плодове, обреден хляб и пита и др. Поверието е, че така годината ще бъде плодородна и с много храна. Броят на

храните трябва да бъде нечетен, като най-добре е да бъдат 7, 9 или 11 вида. Най-възрастният член на семейството разчупва обредния хляб и първото парче се оставя настрана, за Богородица и починалите, следващото парче се заделя за къщата и останалите се раздават на семейството според възрастта. Ако има и домашни животни може и на тях да се даде от хляба. След като всички се нахранят трапезата се оставя до сутринта.

След вечерят, точно в полунощ тръгват коледарите. Коледарите са мъже ергени или по-млади, които са отскоро женени. Подготовката им започва от Игнажден, защото трябва да научат песни, които да пеят, да изберат водата на групата, който задължително трябва да е по-възрастен и женен. Целият процес се нарича коледуване и трае от полунощ до изгрев слънце. Със своите непрестанни песни коледарите прогонват караконджоли, вампири, таласъми и др. свръхестествени същества.

Поверия за Бъдни вечер

На Бъдни вечер се гадае за плодородие, здраве и благополучие на всеки член от семейството. Здраве и щастие очакват този, който пръв кихне на Бъдни вечер. Останалите гадаят за бъдещето си през новата година по ореховите ядки – всеки край масата трябва да счупи по един орех и ако ядката е здрава, то здравето ще го съпътства през цялата година.

Има поверие, че в полунощ на Коледа небето се отваря и всичко в един миг светва. Това обаче могат да видят само праведниците. На Коледа всеки човек може да си пожелае нещо, защото поверието е, че на Коледа пожеланията се сбъдват.

Гадае се и по люспи от лук – по една люспа се нарича на всеки месец от годината и се пълни с щипка сол. Мократа люспа вещае дъждове и сняг, сухата – горещини.

След полунощ на Бъдни вечер започват така наречените дванадесет мръсни дни, които продължават до Йорданов ден (6 януари). Народът ги нарича още погански или вълчи нощи, защото от 25 декември до 6 януари границата между земята и небето изчезва. Разделението между двата свята временно се заличава. По време на поганските дни духове на умрелите идват в света на живите. Според народните

вярвания някои от тях може да си хареса човек от фамилията и да го отнесе със себе си.

Късмет и предсказания

Има много символики на Бъдни вечер, които означават нещо, ако може да ги разгадаем:

Ако сребърната пара е в парчето, отделено за Богородица или за къщата, годината ще е много добра за всички.

Мома или момък могат да узнаят името на годеника или годеницата си, с които им е отредено да бъдат. Затова трябва да успеят да станат незабелязано от трапезата и да подслушат какво си говорят съседите. Първото мъжко или женско име, което чуят, е името на човека, когото ще срещнат още по празниците.

Листата на бръшляна от трапезата, сложени под възглавницата, могат да предскажат здравето на този, който е преспал върху тях. Ако са останали свежи и зелени до сутринта, човекът ще е здрав през годината. Зад палешника (широкото остро желязо на ралото, ралник, лемеж) се оставят живи въглени, наречени за различни селскостопански култури. На сутринта се гледа дали въглените са изгорели. Колкото повече пепел има, толкова по-голямо ще е плодородието. Ако въгленът е почернял, предсказанието не е добро.

На въглен може да се предскаже и времето през годината. Наричат се 12 въглена за 12-те месеца и отново пепелта показва дали ще бъдат благоприятни за реколтата и човека.

За изобилието на месеците през годината се гадае и с лук и сол. След като всички си легнат, домакинята разрязва глава кромид лук и слага в 12 люспи 2-3 щипки сол. Нарича ги на 12-те месеца и ги качва на покрива на къщата. На сутринта гледа дали солта се е стопила или не. Ако се е стопила, съответният месец ще е дъждовен и плодороден. Ако солта е останала и се е втвърдила, месецът ще е сух и неплодороден.

Ако пепелта от бъдника на сутринта е много, много ще е и плодът по земята и стоката.

На Бъдни вечер се разчупват орехите, които са наречени на всеки още на Игнажден. Ако при счупването те останат цели, ако са бели

и едри, човекът ще е здрав и ще му върви през годината.

Каквото е времето на Бъдни вечер, такава ще е и през юли.

Ако на Бъдни вечер времето е облачно, пролетните култури ще са добри и пчелите ще носят повече мед. Ако целият ден е облачен, ще има болести през годината.

Ако на Бъдни вечер вали сняг, пчелите ще се роят много.

Ако времето е мъгливо, такава ще е той и през годината.

Дървото на живота в българските обреди

На Коледа всички мъже от дома отиват в гората да отсекаят здраво дърво, което наричат **“бъдник”** или **“златно дръвце”**. Това дърво се посреща с почести от всички и се завива в бяло платно. В него се издълбава дупка, където се налива тамян и се запущва с капаче. Девоите пеят песни, в които дръвцето разказва, че ще порасне до небето та по него да слезе “млада Бога”. След преломяване на обредният хляб, когато всички от дома се причестяват символично и оставят дял и за Богородица – бъдникът се слага в огнището и трябва да гори цялата нощ. Остава се най-възрастният мъж да будува и да не оставя дървото да угасне. По горенето му се гадае за новата година. За разлика от другите народи, които също почитат дървото на живота по Коледа като кичат елхи, при нас то се оставя в огъня. Това е показателно за древния тракийски корен на този ритуал. За траките се свидетелства, че гадаели по пламъка на огъня. Огънят със специфичните си качества на материя и нематерия е символ на духовните измерения. Забележително е как за древните ни предци благоденствието и успеха са свързани с пребъждането в духовен плам. Подобен призив виждаме покъсно в християнските апостоли, които съветват да “не се угася пламъка на духа”.

Веднага след трапезата на Бъдни вечер се изпълнява характерен обичай – заплашване на дърво, за да ражда. Домакинът отива до всяко дръвче и замахва да го сече, а другите го увещават да го пощади, защото ще роди много плод тази година /любопитна аналогия има с евангелския разказ, където Христос проклина смоковницата, която няма плод/.

Своеобразно “дърво на живота” е коледарската **сурвакница**. Тя се прави от дрянков клон - дървото, което първо цъфти. От клончетата се свързват два или три кръга /соларен знак/ - отбелязване на различните нива на космоса, които това дърво свързва. Украсява се с плодове, пуканки, парички и конци.

Малки момчета ритуално удрят родителите си и другите в къщи за здраве. Етимологията на думата “здраве” е именно свързана с “дърво”, т.е. “да бъдеш като дърветата”, което говори за представата за човека като дърво на живот – същество, което има достъп до всички измерения, материални и духовни. В много народни песни се пее – “... в градинка ли си раснало, или от Бога паднало”.

Мъжът кичи калпака си, жената забрадката. В някои региони главите са толкова обкичени с цветя и птичи пера /също символ на небесното/, че приликата с дърво е просто буквална. Особено в сватбените премени закичването е в апогея си. Тогава се носи специално сватбено знаме на върха на което е закачена ябълка – показателно за веруюто на предците ни, че новото семейство ще захрани отново вечния цикъл на живителните сокове на дървото на рода – ще се извие безкрайното човешко хоро от предци, отци и синове.

В днешното време светът все повече се превръща в една “глобална” гора от дървета без корен и бъдеще. Полезно е да си спомним за изпитанията от бащите ни начин за възпитаване и постоянно възпоменаване на това “чудно дърво на живота и рода”, но то явно се вижда с други очи.

Не е ли изумително как на пръв поглед наивни и даже примитивни жестове, завещани ни от време оно се оказват език, плод на едно над-материално, възвишено и одухотворено съзнание. Как предците ни са могли да видят в обикновеното дрянково клонче или овчарския кривак – един дълбоко философски и сакрален символ. Можем само да се учим от славните си прародители, които като истински дървета на живот са успявали да устоят здраво вкоренени в земята и същевременно способни да се издигат до измерения на духовен разцвет!

Писма до Дядо Коледа
Децата пишат на Дядо Коледа от незапомнени времена. Към 90-те години на 19 век пощите са били препълнени с писма за Дядо Коледа всеки декември. Има големи различия в правилното изписване на името му, както и на адреса – Северния или Южния полюс. Освен това в пощите не са знаели какво да правят с писмата. Но децата продължават да вярват, че Дядо Коледа ще прочете техните писма и ще им донесе желаните и очаквани от тях подаръци.

Подаръците в коледната нощ
В християнството традицията да се поднасят подаръци изглежда възниква от момента, в който мъдреците даряват новородения Иисус със злато, тамян и смирна. Според евангелието на Матей в Библията се казва, че когато те дошли и видели детето с неговата майка Мария, се поклонили с уважение, отворили дисагите си и му поднесли своите дарове. При много народи подаръците се раздават от добри същества, които идват от други светове: тролове, джуджета, ангели и елфи.

1 Декември – Световен ден за борба със СПИН

**БОЛЕСТИ ПРЕДАВАНИ
ПО ПОЛОВ ПЪТ.
ДА СЕ ПРЕДПАЗИМ,
А НЕ ДА СЕ
ЛЕКУВАМЕ!**

Най- сигурният начин за предпазване от полово предавана болест е избягването на безразборните сексуални връзки и поддържането на сексуален контакт само с един партньор, който заслужава доверие. Най-доброто предпазно средство е презервативът. Той осигурява двойна защита – от забременяване и от някои болести предавани по полов път

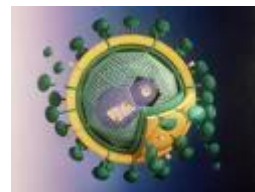
/включително и СПИН/. Ако мъжът не желае да използва презерватив, тогава жената е тази, която трябва да го убеди, че си струва да се внимава.

При съмнение за инфекция трябва да говорите с партньора си и да се лекувате заедно. Не забравяйте, че всеки желаещ може да се изследва анонимно и безплатно за СПИН, сифилис, хапатит В и С в лабораторията на РЗИ -Търговище.

СПИН

Синдромът на придобитата имунна недостатъчност (СПИН) се причинява от вирус наречен човешки имунодефицитен вирус или както е известен HIV. Той атакува Т-лимфоцитите и води до разрушаване на имунната защита на организма. Даже леки инфекции трудно се лекуват и водят до усложнения. HIV се съдържа в кръвта, спермата, влагалищния секрет и майчината кърма. Заразяването най-често става по полов път. Рискови са вагиналният, аналният и оралният секс. По кръвен път заразяването може да стане чрез употреба на общи игли и спринцовки при венозна употреба на наркотици, работа със заразена кръв и кръвни продукти. Майката може да предаде вируса на бебето втреутробно, по време на раждането или чрез кърмата.

Човек не може да се зарази със СПИН при: прегръдка, ръкостискане, употреба на общи прибори за хранене, при ухапване от насекоми. СПИН е сериозен медицински проблем. Все още няма лечение и ваксина за тази коварна болест. Решението е в употребата на презервативи и ограничаване на безразборните и случайни полови контакти.

Съобщение

Ученическият училищен парламент Ви уведомява, че ще се проведе конкурс за :

- Най - красива коледна картичка ;
- Най – вкусна коледна баница ;
- Най – красиви коледна къщичка

*Заповядайте
на Коледен бал с маски,
който ще се проведе на
21.12.2016г. от 14.15
часа
в заседателната зала в
училище.*

Вестник „От игла до кормило” се издава от ученици, участващи в проект "ТВОЯТ ЧАС"

Проект BG05M20P001-2.004-0004
„Развитие на способностите на учениците и повишаване мотивацията им за учене чрез дейности, развиващи специфични знания, умения и компетентности (ТВОЯТ ЧАС) " по Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" 2014 - 2020, съфинансирана от Европейските структурни и инвестиционни фондове за програмен период 2014 - 2020 г.

Ръководител: Госпожа Галина Стоянова-преподавател по български език и литература и руски език

*Професионална гимназия по транспорт
и лека промишленост
Адрес Индустриална зона
гр.Омуртаг 7900
тел:+359 0601 22 -17
E-mail pg_tlp@abv.bg
www.pgtlpomurtag.dir.bg*